

15 LIFE
ON LAND

รายงานการพัฒนา อย่างยั่งยืน มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ปี 2568

เป้าหมายที่ 15 : การใช้ประโยชน์จากระบบนิเวศทางบก

KHONKKAEN UNIVERSITY
SDGs Report 2025

เป้าหมายที่ 15 : การใช้ประโยชน์จากระบบนิเวศทางบก

15th Goal : Life on Land to protect, nourish, and support sustainable development of land ecology, stop the degradation, and build up biodiversity

นโยบายและพันธกิจ (Policy & Commitment)

มหาวิทยาลัยได้กำหนดยุทธศาสตร์การบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนเป็นหนึ่งในเสาหลักสำคัญที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการ ผ่านการสร้างมหาวิทยาลัยให้เป็นชุมชนสีเขียว (Green University) ที่จะเป็นตัวแบบในการดูแลพื้นที่ การก่อสร้างอาคารเขียว การอนุรักษ์พลังงาน และการจัดขยะอย่างมีระบบ นับว่าเป็นการแสดงจุดยืนทางวิชาการที่เข้มแข็ง ด้วยเป้าหมายการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก 25% และการเพิ่มพื้นที่สีเขียวผ่านการปลูกต้นไม้และการฟื้นฟูป่า ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพตาม การพัฒนาที่ยั่งยืน หรือ SDGs เป้าหมายที่ 15 นอกจากนี้การที่มหาวิทยาลัยได้พัฒนาแนวคิดเศรษฐกิจชีวภาพ (Bio-Economy) ที่เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) และเศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) ซึ่งเป็นการบูรณาการความรู้ทางวิชาการกับการปฏิบัติที่ตอบโจทย์ปัญหาจริงของสังคม การทำงานในลักษณะนี้ไม่เพียงช่วยลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม แต่ยังสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจและสังคมไปพร้อมกัน และ ด้วยปณิธาน "การอุทิศเพื่อชุมชนและสังคม" มหาวิทยาลัยได้พัฒนาโครงการบริการวิชาการที่หลากหลาย ตั้งแต่การสร้างผลิตภัณฑ์และงานบริการเชิงสร้างสรรค์ที่ก่อให้เกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจ จำนวน 110 ผลงาน รวมถึงการพัฒนาชุมชนตามโมเดล BCG จำนวน 10 ชุมชน การดำเนินงานเหล่านี้เป็นการแสดงให้เห็นถึงบทบาทของมหาวิทยาลัยในการส่งเสริมการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืนและการสร้างทางเลือกใหม่สำหรับชุมชน

Events about sustainable use of land

กิจกรรมเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์หลักของการใช้ประโยชน์ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น.

1. เพื่อการเรียนการสอน (Teaching): เป็น "ห้องปฏิบัติการมีชีวิต" (Living Laboratory) สำหรับนักศึกษา โดยเฉพาะคณะเกษตรศาสตร์, คณะสัตวแพทยศาสตร์, คณะเทคโนโลยี และคณะอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้นักศึกษาได้ลงมือปฏิบัติจริง เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง
2. เพื่อการวิจัยและพัฒนา (Research & Development): เป็นพื้นที่สำหรับคณาจารย์และนักวิจัยในการดำเนินโครงการวิจัยต่างๆ เพื่อสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมใหม่ๆ ทางเกษตร
3. เพื่อการบริการวิชาการแก่สังคม (Academic Services): เป็นแหล่งสาธิต ถ่ายทอดเทคโนโลยี และเป็นฟาร์มตัวอย่างให้เกษตรกร ชุมชน และผู้ที่สนใจเข้ามาศึกษาดูงาน
4. เพื่อการผลิตและสร้างรายได้ (Production & Income Generation): ผลิตผลทางการเกษตรที่ได้จะถูกนำไปจำหน่ายเพื่อสร้างรายได้กลับคืนสู่มหาวิทยาลัย สำหรับใช้ในการบำรุงรักษาและพัฒนาต่อไป
5. เพื่อการอนุรักษ์พันธุกรรม (Genetic Conservation): เป็นพื้นที่รวบรวมและอนุรักษ์พันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ท้องถิ่นหรือพันธุ์ที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ

ตัวอย่างรูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดินแปลงเกษตรของ มข.

ที่ดินส่วนใหญ่จะอยู่ภายใต้การดูแลของ "อุทยานเทคโนโลยีการเกษตร" (Agro-Tech Park) ซึ่งทำหน้าที่บริหารจัดการฟาร์มและแปลงทดลองต่างๆ โดยแบ่งการใช้งานตามประเภทได้ดังนี้ครับ

1. ด้านพืชไร่และพืชสวน (Crop Production)

- **แปลงวิจัยและพัฒนาพันธุ์พืช:**
 - **อ้อย:** มข. เป็นผู้นำระดับประเทศในการวิจัยและปรับปรุงพันธุ์อ้อยพันธุ์ "ขอนแก่น" ซึ่งเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางในภาคอุตสาหกรรมน้ำตาล
 - **มันสำปะหลัง:** วิจัยและพัฒนาพันธุ์ที่ให้ผลผลิตสูง ทนทานต่อโรคและสภาพแวดล้อม
 - **พืชอาหารสัตว์:** พัฒนาพันธุ์หญ้าและพืชตระกูลถั่วที่เหมาะสมสำหรับเป็นอาหารสัตว์ เช่น หญ้ารูซี่, หญ้ากินนี, ถั่วฮามาต้า
 - **พืชผักและไม้ผล:** มีการวิจัยและสาธิตการปลูกพืชเศรษฐกิจต่างๆ เช่น มะม่วง มะขามยักษ์ พืชผักปลอดภัย (GAP) และเกษตรอินทรีย์
- **แปลงเกษตรอัจฉริยะ (Smart Farming):** สาธิตการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการเกษตร เช่น ระบบให้น้ำอัตโนมัติ, โดรนเพื่อการเกษตร, เซ็นเซอร์ตรวจวัดความชื้นในดิน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุน

2. ด้านการปศุสัตว์ (Livestock Production)

- **ฟาร์มโคนม:** เป็นทั้งแหล่งเรียนรู้การจัดการฟาร์มโคนมสมัยใหม่ และเป็นแหล่งผลิตน้ำนมดิบคุณภาพสูงให้กับ "ศูนย์ผลิตผลิตภัณฑ์นม มข." (KKU Milk) เพื่อแปรรูปเป็นนมพาสเจอร์ไรส์และผลิตภัณฑ์นมอื่นๆ จำหน่ายแก่บุคลากรและบุคคลทั่วไป
- **ฟาร์มโคเนื้อ:** วิจัยและพัฒนาปรับปรุงพันธุ์โคเนื้อคุณภาพ เช่น โคพันธุ์ตาก, โคพันธุ์กำแพงแสน เพื่อเป็นต้นแบบให้เกษตรกร
- **ฟาร์มสุกรและสัตว์ปีก:** เป็นแปลงทดลองและสาธิตการเลี้ยงสุกร ไก่เนื้อ และไก่ไข่ ด้วยระบบการจัดการที่ทันสมัยและถูกสุขลักษณะ

3. ด้านการประมง (Fisheries)

- มีบ่อเลี้ยงปลาสำหรับงานวิจัยและสาธิตการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเศรษฐกิจ เช่น ปลานิลแปลงเพศ และปลาชนิดอื่นๆ ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

4. ด้านการแปรรูปและจำหน่าย (Processing and Commercialization)

- **KKU Farm Outlet (ร้านค้าผลิตภัณฑ์ฟาร์ม มข.):** เป็นจุดจำหน่ายผลผลิตสดและแปรรูปจากฟาร์มของมหาวิทยาลัยโดยตรงถึงผู้บริโภค เช่น ผักสด ผลไม้ เนื้อสัตว์ ไข่ไก่ นม และผลิตภัณฑ์แปรรูปอื่นๆ สร้างความมั่นใจในคุณภาพและความปลอดภัย
- **ศูนย์ผลิตผลิตภัณฑ์นม มข. (โรงนม มข.):** รับน้ำนมดิบจากฟาร์มมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์นมแบรนด์ "นม มข." ที่เป็นที่รู้จัก
- **โรงงานผลิตอาหารสัตว์:** ผลิตอาหารสัตว์คุณภาพสำหรับใช้ภายในฟาร์ม และจำหน่ายให้แก่เกษตรกร

5. พื้นที่สีเขียวและนันทนาการเชิงเกษตร

- **อุทยานเกษตร (Agro Park):** พื้นที่บางส่วนถูกจัดเป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจ มีการจัดภูมิทัศน์สวยงาม เช่น ทุ่งดอกไม้ตามฤดูกาล (ทุ่งทานตะวัน, คอสมอส) เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวและเป็นพื้นที่กิจกรรมสำหรับนักศึกษาและชุมชน
- **เส้นทางจักรยาน:** มีการจัดทำเส้นทางจักรยานผ่านพื้นที่เกษตร เพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายและสัมผัสธรรมชาติ

Sustainably farmed food on campus Year

อาหารที่ปลูกอย่างยั่งยืนในพื้นที่มหาวิทยาลัย

การปลูกพืช ผัก อาหารอย่างยั่งยืน (Sustainable Food and Vegetable Cultivation) คือ แนวทางการผลิตที่เน้นการรักษาสมดุลของระบบนิเวศ ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสร้างความมั่นคงทางอาหารในระยะยาว โดยคำนึงถึงมิติทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมไปพร้อมกัน โดยมหาวิทยาลัยส่งเสริมโครงการปลูกผักปลอดภัยอย่างยั่งยืน ปราศจากสารเคมี และเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิถีทางการเกษตร เพื่อปลูกพืชอย่างยั่งยืน

Maintain and extend current ecosystems' biodiversity

รักษาและขยายความหลากหลายทางชีวภาพของระบบนิเวศ

โครงการฝึกอบรมปฏิบัติการบูรณาการศึกษาศาสตร์พืชในงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน

ดำเนินการโดยศูนย์ประสานงานโครงการอัน

เนื่องมาจากพระราชดำริ การอบรมครั้งนี้มุ่งเน้นการ

ให้ความรู้และสร้างความเข้าใจในการใช้พืชศึกษา

เป็นสื่อการเรียนรู้ พร้อมถ่ายทอดความรู้ด้าน

อนุกรมวิธานพืชเบื้องต้นและกายวิภาคศาสตร์ของ

พืช เพื่อให้ผู้เข้าอบรมสามารถนำไปบูรณาการใน

การเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้อง

กับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดย

กิจกรรมการอบรมประกอบด้วยการบรรยายความรู้พื้นฐาน การปฏิบัติการศึกษาลักษณะภายนอกและภายใน

ของพืช การเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์พืชของมหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยผลที่คาดว่าจะได้รับการอบรม คือผู้เรียน

จะได้รับประสบการณ์การเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ สามารถเชื่อมโยงความรู้ทางพฤกษศาสตร์เข้ากับ

วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี นำไปสู่การพัฒนาโครงงานวิทยาศาสตร์และนวัตกรรมต้นแบบ เช่น การพัฒนา

วัสดุชีวภาพ การออกแบบวัสดุเคลือบกันน้ำ หรือการพัฒนาวัสดุทดแทนพลาสติกจากเส้นใยพืช

การฝึกอบรมปฏิบัติการสำรวจและจัดทำฐานทรัพยากรท้องถิ่น

วันที่ 28 มกราคม 2568 วันที่สองของการฝึกอบรมปฏิบัติการสำรวจและจัดทำฐานทรัพยากรท้องถิ่น หลักสูตร

6 งานฐานทรัพยากรท้องถิ่น ระหว่างวันที่ 27 – 30 มกราคม 2568 มหาวิทยาลัยขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

โดยมีกิจกรรมการฝึกปฏิบัติการการสำรวจเก็บรวบรวมและจัดทำฐานทรัพยากรท้องถิ่น 9 ใบงาน ณ วัดนทีดี

รสถิตย์ บ้านเปื่อย ตำบลบ้านกง อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น โดยมี นายธนพิสิฐ ใจกว้าง นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกง ให้เกียรติกล่าวต้อนรับ นอกจากนี้ยังได้รับความอนุเคราะห์จาก ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน และชาวบ้าน บ้านเปื่อย ตำบลบ้านกง จังหวัดขอนแก่น ในการให้ข้อมูลแก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม งานสำรวจเก็บรวบรวมทรัพยากรท้องถิ่น 9 ใบงาน

จากนั้น ผู้เข้าอบรมทั้ง 3 กลุ่ม ได้ร่วมกันเรียบเรียงและสรุปข้อมูลจากการลงพื้นที่สำรวจเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อนำเสนอผลการสำรวจเก็บรวบรวมและจัดทำฐานทรัพยากรท้องถิ่น 9 ใบงานในวัดถัดไป

Sustainable management of land for agriculture (educational outreach)

การจัดการที่ดินเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืน (การส่งเสริมความรู้ผ่านกิจกรรมภายนอก)

มหาวิทยาลัยขอนแก่น จัดอบรม การจัดการโรคพืชของหน่อไม้ฝรั่งเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรและยกระดับราคาการจำหน่ายหน่อไม้ฝรั่งของวิสาหกิจชุมชน

วันที่ 9 มิถุนายน 2568 มหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยฝ่ายวิสาหกิจและสังคมยั่งยืน นำ พร้อมด้วย รศ.ดร.เพชรรัตน์ ธรรมเบญพล อาจารย์ประจำสาขาโรคพืชวิทยา คณะเกษตรศาสตร์ ลงพื้นที่ร่วมประชุมหารือแนวทางการพัฒนาโครงการส่งเสริมเกษตรกรอย่างยั่งยืน ณ กลุ่มแปลงใหญ่หน่อไม้ฝรั่ง หมู่ที่ 8 ตำบลวังสวาป อำเภอภูพาน จังหวัดขอนแก่น เพื่อร่วมติดตามผลการใช้สารชีวภัณฑ์ในการ

ควบคุมเชื้อราในพืช พร้อมรับฟังปัญหาและข้อเสนอแนะจากเกษตรกรในพื้นที่

การดำเนินงานในครั้งนี้เป็นการบูรณาการความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยขอนแก่น สำนักงานเกษตรจังหวัดขอนแก่น และสำนักงานเกษตรอำเภอภูพาน ซึ่งนำโดย นางสาวอารีรัตน์ บุญเรือง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ พร้อมว่าที่ ร้อยตรีหญิง ยุภารัตน์ พนมพรม นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ พร้อมด้วยเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และสำนักงานเกษตรอำเภอภูพาน นำโดย นางสาวลักขณา เมืองแวง เกษตรอำเภอภูพาน พร้อมด้วยเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

จากการลงพื้นที่ นางสาวปิยะมาศ แสนสุนนท์ ประธานกลุ่มแปลงใหญ่หน่อไม้ฝรั่ง พร้อมด้วยเกษตรกรกว่า 30 คน ได้นำเสนอผลการดำเนินการป้องกันและกำจัดโรคเชื้อราในพืชที่ยังคงเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการผลิต เช่น ปริมาณผลผลิตที่ลดลงและราคาจำหน่ายที่ไม่สามารถยับยั้งขึ้นได้ตามศักยภาพ โดย รศ.ดร.เพชรรัตน์ อบรมให้ ความรู้เชิงวิชาการเกี่ยวกับการฉีดพ่นสารชีวภัณฑ์อย่างถูกวิธี การกำจัดลำต้นที่ติดเชื้ออย่างเหมาะสมเพื่อยับยั้ง การแพร่กระจาย ตลอดจนการเก็บตัวอย่างลำต้นที่ติดเชื้อ เพื่อนำไปวิเคราะห์ในห้องปฏิบัติการเพื่อหาแนวทางป้องกัน โรคพืชอย่างมีประสิทธิภาพ

ผลจากการดำเนินพบว่าเกษตรกรสามารถใช้สารชีว ภัณฑ์ได้อย่างถูกวิธี ลดปัญหาโรคเชื้อรา ทำให้เกษตรกรมีผลิต ทางการเกษตรเพิ่มขึ้นและสามารถยับยั้งราคาของสินค้าได้ เพิ่มขึ้นตามเป้าหมาย

Sustainable management of land for tourism (educational outreach)

การจัดการที่ดินเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (การส่งเสริมความรู้ผ่านกิจกรรมภายนอก)

Sustainable use, conservation and restoration of land (policy)

การใช้ประโยชน์จากที่ดินอย่างยั่งยืน การอนุรักษ์ และการฟื้นฟูที่ดิน

นวัตกรรมดินปลูกจากผงถ่านพลังงานเพื่อการฟื้นฟูแก้ปัญหาดินเป็นกรดสู่ความยั่งยืนของชุมชนบ้านค้อ

(ภาพ การอบรมให้ความรู้การทำผงถ่านพลังงานเพื่อใช้ ประโยชน์ทางการเกษตร)

ในพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านค้อ อำเภอเมืองขอนแก่น ปัญหาดินกรดและ ดินแน่นทึบจากการใช้ปุ๋ยเคมีอย่างต่อเนื่องกลายเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการ เพาะปลูกมันสำปะหลัง ผลผลิตที่ลดลงส่งผลกระทบต่อรายได้ของ เกษตรกรและความมั่นคงทางอาหารของชุมชน

คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ร่วมกับเทศบาลตำบล บ้านค้อพัฒนาโครงการปรับปรุงคุณภาพดินกรดภายใต้พระราชดำริ โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช โดยสร้างสรรค์นวัตกรรมสารบำรุงดินจาก วัสดุเหลือทิ้งในท้องถิ่น การนำผงถ่านซึ่งหาได้ง่ายและราคาประหยัดมา ผสมผสมกับปุ๋ยคอกและจุลินทรีย์พื้นถิ่น เป็นแนวทางแก้ไขปัญหาคือตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน

กระบวนการดำเนินงานเริ่มจากการสำรวจความต้องการของเกษตรกร 5 ครัวเรือนและการวิเคราะห์คุณภาพดิน ตามด้วยการอบรมถ่ายทอดความรู้การผลิตผงถ่านและเทคนิคการใช้งาน การศึกษาวิจัยเพื่อหาสถานะที่เหมาะสมในการปรับปรุงดินกรดด้วยผงถ่านผสมปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 รวมถึงการทดสอบเปอร์เซ็นต์การงอกและวัดปัจจัยทางกายภาพ เคมี และจุลชีววิทยา

โครงการนี้สะท้อนการจัดความยากจนผ่านการช่วยเหลือเกษตรกรรายย่อยให้สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต เมื่อดินกรดถูกปรับปรุงให้มีค่า pH ที่เหมาะสมต่อการปลูกมันสำปะหลัง ผลผลิตที่เพิ่มขึ้นนำไปสู่รายได้ที่มั่นคงและสร้างงานที่มีคุณค่า การพัฒนาสูตรสำเร็จของผลิตภัณฑ์สารบำรุงดินเปิดโอกาสให้ชุมชนสร้างมูลค่าเพิ่มจากวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตรและพัฒนาเป็นธุรกิจชุมชน ด้านความมั่นคงทางอาหาร การถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพดินและเทคนิคการเพาะปลูกที่เหมาะสมช่วยเสริมสร้างความเข้าใจในการผลิตอาหารที่ยั่งยืน การเผยแพร่ความรู้สู่ชุมชนและสังคมภายนอกผ่านการลงพื้นที่และการจัดทำคู่มือการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนสร้างผลกระทบเชิงบวกที่ขยายวงกว้าง โครงการสนับสนุนการสร้างเมืองและชุมชนที่ยั่งยืนผ่านการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรท้องถิ่นอย่างชาญฉลาด การแปรรูปวัสดุเหลือทิ้งให้กลายเป็นทรัพยากรที่มีค่าไม่เพียงลดปัญหาสิ่งแวดล้อม แต่ยังสร้างวงจรเศรษฐกิจหมุนเวียนในชุมชน

ผลสำเร็จที่เป็นรูปธรรมประกอบด้วยการพัฒนาสูตรสำเร็จของผลิตภัณฑ์สารบำรุงดิน 1 เรื่อง การสร้างเกษตรกรต้นแบบ 2 ครัวเรือน และคู่มือการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนและวิธีการแก้ไขปัญหาดินกรด 1 ชุด ซึ่งเป็นมรดกทางปัญญาที่สามารถขยายผลไปยังพื้นที่อื่นได้อย่างกว้างขวาง การฟื้นฟูดินกรดให้กลับมามีคุณภาพที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกไม่เพียงแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า แต่ยังสร้างรากฐานที่มั่นคงสำหรับการพัฒนาทางการเกษตรอย่างยั่งยืนของชุมชนบ้านค้อ

Policy on plastic waste reduction

นโยบายลดขยะพลาสติก

มหาวิทยาลัยขอนแก่นได้กำหนดนโยบายสำคัญในการลดการใช้วัสดุประเภทใช้ครั้งเดียว (Single-use Materials) เช่น ถุงพลาสติก แก้วพลาสติก กล่องโฟม ซ้อนส้อมพลาสติก และหลอดพลาสติก โดยให้ทุกหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัยดำเนินการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการบริโภคและรูปแบบการให้บริการให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืน ภายใต้เป้าหมายการลดปริมาณขยะและก๊าซเรือนกระจกจากกระบวนการจัดการของเสีย นโยบายนี้ถือเป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์ “มหาวิทยาลัยขอนแก่นสู่ความเป็น

กลางทางคาร์บอน (KKU Carbon Neutral University)” ที่มุ่งสร้างระบบนิเวศมหาวิทยาลัยสีเขียว (KKU Green Ecosystem) และส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

จากนโยบายดังกล่าว มหาวิทยาลัยได้กำหนดให้การลดและเลิกใช้วัสดุใช้ครั้งเดียวเป็นหนึ่งใน ข้อกำหนดหลักของการดำเนินกิจการภายในมหาวิทยาลัย ทั้งในส่วนของศูนย์อาหาร ร้านค้าภายในมหาวิทยาลัย หน่วยงานบริการ และกิจกรรมต่าง ๆ โดยแต่ละหน่วยงานจะต้องจัดให้มีมาตรการสนับสนุน เช่น การใช้ภาชนะที่สามารถย่อยสลายได้หรือใช้ซ้ำได้ การส่งเสริมให้ผู้ใช้บริการนำภาชนะและอุปกรณ์ส่วนตัวมาใช้ การให้สิทธิพิเศษแก่ผู้ที่มีพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อม และการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างจิตสำนึกในการลดการใช้พลาสติก

ตัวอย่างการดำเนินการที่เป็นรูปธรรม ได้แก่ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่ได้จัดโครงการรณรงค์ “ลดมลพิษ ใช้อย่างคุ้มค่า รักโลกอย่างยั่งยืน” เพื่อสร้างการตระหนักรู้เรื่องการประหยัดพลังงานและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยเริ่มจากการงดใช้กล่องโฟมบรรจุอาหาร ในโรงอาหารและร้านค้าภายในคณะ พร้อมส่งเสริมให้ผู้ประกอบการและผู้บริโภคใช้ภาชนะที่ย่อยสลายได้หรือภาชนะส่วนตัวแทน นอกจากนี้ยังดำเนินโครงการ “ถือถุงผ้า ใส่ยา กลับบ้าน” โดยรณรงค์ให้ผู้ป่วยและบุคลากรนำถุงผ้ามาใช้ซ้ำในการรับยา เพื่อลดการใช้ถุงพลาสติกในห้องจ่ายยา

ขณะเดียวกันยังมีการส่งเสริมให้บุคลากรและนักศึกษานำแก้วหรือขวดน้ำส่วนตัวมาใช้ในการซื้อเครื่องดื่มภายในร้านกาแฟและร้านเครื่องดื่มของคณะ โดยมีการให้ส่วนลดหรือสิทธิพิเศษแก่ผู้ที่นำแก้วมาเอง ซึ่งนอกจากจะลดการใช้แก้วพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวแล้ว ยังช่วยลดปริมาณขยะและการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากกระบวนการจัดการของเสียได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การดำเนินงานดังกล่าวได้ขยายผลไปยังศูนย์อาหารกลางและร้านค้าภายในมหาวิทยาลัย ซึ่งได้รับความร่วมมือจากผู้ประกอบการและนักศึกษาเป็นอย่างดี ทำให้

Coffee Der La รับส่วนลด 5 บาท/แก้ว สำหรับลูกค้าที่สะดวกนำแก้วมาเอง

🕒 September 19, 2024

ลูกค้าที่สะดวกนำแก้วมาเอง < 3 รับส่วนลด 5 บาท/แก้ว ไปเลยยย! ———

มหาวิทยาลัยขอนแก่นก้าวสู่การเป็นต้นแบบของ “มหาวิทยาลัยปลอดพลาสติก” (Plastic-Free Campus) ที่ใช้ระบบนิเวศสีเขียวเป็นฐานในการขับเคลื่อนสู่เป้าหมายการเป็น มหาวิทยาลัยคาร์บอนต่ำและความเป็นกลางทางคาร์บอน (Low Carbon & Carbon Neutral University) อย่างยั่งยืนในอนาคต

นอกจากนี้ ในระบบการทำงานของมหาวิทยาลัยก็ได้มีการใช้ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ (KKU Document Management System) และการใช้ลายเซ็นดิจิทัล (Digital Signature) ทำให้ลดการใช้กระดาษในกระบวนการทำเอกสาร

โครงการที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมระบบนิเวศบนดิน

โครงการเปิดฤดูกาลตุนกอพยพในพื้นที่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ชุมชนตุนกและศึกษาธรรมชาติ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จัดกิจกรรมสำรวจนกและธรรมชาติในพื้นที่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยเปิดรับผู้สนใจทั้งนักศึกษาและบุคคลทั่วไปที่ชื่นชอบการตุนกและต้องการศึกษาธรรมชาติ ซึ่งได้จัดขึ้นในช่วงเดือนสิงหาคม 2568 หลังช่วงสอบกลางภาคเพื่อให้ผู้เข้าร่วมได้ผ่อนคลายและใกล้ชิดธรรมชาติ ถือเป็นการเปิดฤดูกาลตุนกอพยพประจำปี โดยมุ่งเน้นการสำรวจนกและธรรมชาติในพื้นที่มหาวิทยาลัยขอนแก่น ("มอขอนแก่น") มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและกระตุ้นความสนใจในการอนุรักษ์นกอพยพและสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ 2) จัดกิจกรรมเพื่อการพักผ่อนและสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพในมหาวิทยาลัยขอนแก่น 3) มอบรางวัลแก่ผู้ชนะการแข่งขันตุนกในมหาวิทยาลัยขอนแก่นประจำปี 2567 4) เพื่อส่งเสริมและให้การยอมรับในด้านการสังเกตและการศึกษานก 5) แจกจ่ายเอกสารความรู้เกี่ยวกับนกในรูปแบบ

ไฟล์ PDF ซึ่งรวบรวมข้อมูลทั้งหมด 283 ชนิดที่พบในมหาวิทยาลัยขอนแก่น เพื่อใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ทางวิชาการและเสริมสร้างประสบการณ์การศึกษา

กิจกรรม “รักป่ารักนก KKU Bird Walk”

การจัดกิจกรรม "รักป่ารักนก KKU Bird Walk" ดำเนินการโดย คณะวิทยาศาสตร์ ถือกำเนิดขึ้นจากความตระหนักถึงคุณค่าของ ทรัพยากรธรรมชาติภายในมหาวิทยาลัย โดยมีเป้าหมายเพื่อเปิดโอกาสให้ นักศึกษา บุคลากรภายในมหาวิทยาลัย และประชาชนทั่วไปที่สนใจ ได้เข้ามาสัมผัสประสบการณ์การเรียนรู้ด้านธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างใกล้ชิด

นอกเหนือจากการเรียนในห้องเรียนทั่วไป กิจกรรมนี้จัดขึ้นเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างวัฒนธรรมการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศและส่งเสริมการอนุรักษ์ภายในชุมชนมหาวิทยาลัยอย่างยั่งยืน จะเห็นได้ว่า มหาวิทยาลัยขอนแก่นไม่ได้เป็นเพียงเพียงศูนย์กลางของการเรียนรู้ทางวิชาการ แต่ยังเป็นพื้นที่สีเขียวที่อุดม สมบูรณ์ไปด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในฐานะที่อยู่อาศัยและทางผ่านของนกนานา พันธุ์ ทั้งนกประจำถิ่นและนกอพยพ ซึ่งมีความสำคัญต่อระบบนิเวศเป็นอย่างยิ่ง โดยการจัดกิจกรรมมี วัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) : เปิดพื้นที่และสร้างช่องทางให้ผู้คนได้ ใกล้ชิดกับธรรมชาติ เรียนรู้ระบบนิเวศป่าไม้ในเมืองผ่านกิจกรรมการดูนก ซึ่งเป็นกิจกรรมที่สร้างความสุข ควบคู่ไปกับการเรียนรู้ 2) เพื่อสร้างความตระหนักและปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์ : กระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรม เห็นความสำคัญของนกและป่าไม้ภายในมหาวิทยาลัย ตลอดจนเข้าใจบทบาทของความหลากหลายทางชีวภาพ ที่ส่งผลต่อสภาพแวดล้อมและคุณภาพชีวิต 3) เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ทางวิชาการนอกห้องเรียน : มหาวิทยาลัยขอนแก่นเป็นแหล่งศึกษาธรรมชาติที่มีชีวิต โดยมีบันทึกการพบนกมากถึง 283 ชนิด กิจกรรมนี้ จึงเป็นโอกาสให้นักศึกษาและผู้สนใจได้ศึกษาพฤติกรรมและชนิดของนกจากของจริง เสริมสร้างความรู้ทางด้าน สิ่งแวดล้อมวิทยาและสัตววิทยาอย่างเป็นรูปธรรม 4) เพื่อสร้างชุมชนคนรักธรรมชาติ : รวบรวมกลุ่มคนที่มี ความสนใจในเรื่องเดียวกันให้มาพบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ ส่งผลให้เกิดเครือข่ายความ ร่วมมือด้านการอนุรักษ์ที่แข็งแกร่งภายในมหาวิทยาลัย

ทั้งนี้กิจกรรม "รักป่ารักนก KKU Bird Walk" ไม่เพียงแต่เป็นกิจกรรมเพื่อการพักผ่อนและผ่อนคลาย หลังช่วงการสอบเท่านั้น แต่ยังเป็นหนึ่งในกลไกสำคัญของการเรียนรู้นอกตำรา ที่สื่อสารคุณค่าของการอยู่ ร่วมกันระหว่างมนุษย์และธรรมชาติอย่างสมดุล ส่งเสริมให้มหาวิทยาลัยขอนแก่นก้าวขึ้นเป็นแบบอย่างของ "มหาวิทยาลัยสีเขียว" (Green University) อย่างสมบูรณ์แบบ

กิจกรรมนับนกน้ำ Asian Waterbird Census (AWC)

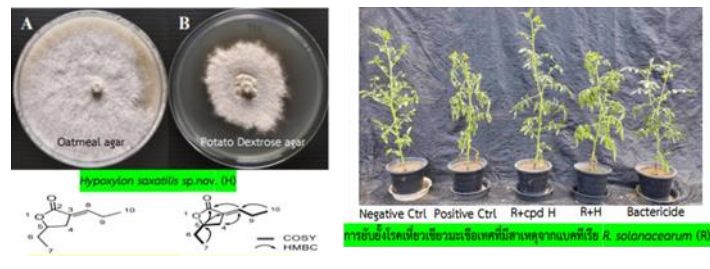
ดำเนินการโดยชุมชนนกและศึกษาธรรมชาติ มหาวิทยาลัยขอนแก่น เป็นส่วนหนึ่งของโครงการสำรวนกน้ำระดับนานาชาติภายใต้เครือข่าย Wetlands International ซึ่งดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องกว่า 50 ปี ใน more than 100 countries ทั่วทวีปเอเชียและออสเตรเลีย การที่มหาวิทยาลัยขอนแก่นได้มีส่วนร่วมในโครงการระดับโลกนี้สะท้อนให้เห็นถึงความมุ่งมั่นและความรับผิดชอบต่อสังคมในด้านการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพและพื้นที่ชุ่มน้ำ ซึ่งเป็นทรัพย์สินทางธรรมชาติที่มีค่าของประเทศและของโลก และมหาวิทยาลัยขอนแก่นนอกจากจะมีชื่อเสียงในด้านการศึกษาวิชาการแล้ว ยังเป็นเสมือน "โอเอซิสแห่งความหลากหลายทางชีวภาพ" ในเขตเมืองอีกด้วย โดยเฉพาะพื้นที่ชุ่มน้ำและแหล่งน้ำต่างๆ ภายในมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยชั่วคราวและทางผ่านที่สำคัญของนกน้ำอพยพจำนวนมาก

จะเห็นได้ว่ากิจกรรม AWC ที่มหาวิทยาลัยขอนแก่นดำเนินการไม่ใช่เพียงแค่การ "นับนก" เท่านั้น หากแต่เป็นภารกิจสำคัญที่เชื่อมโยงงานอนุรักษ์ระหว่างระดับท้องถิ่นกับระดับโลก สะท้อนให้เห็นความเป็นมหาวิทยาลัยสีเขียว ที่มุ่งมั่นดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมในการรักษาสมดุลทางชีวภาพ และส่งมอบมรดกทางธรรมชาติให้แก่นรุ่นต่อไปอย่างยั่งยืน

การค้นพบเชื้อราเอนโดไฟต์ชนิดใหม่ของโลก

คณะนักวิจัยจากคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และเครือข่ายนักวิจัย ด้านเห็ดราทั้งศิษย์เก่า-ศิษย์ปัจจุบันจากหลายสถาบัน ร่วมกันค้นพบเชื้อราเอนโดไฟต์ชนิดใหม่ของโลก บนเหือกเขาในอำเภอกุฉิ

นารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งไม่เคยมีการรายงานมาก่อน โดยเชื้อราชนิดนี้มีศักยภาพทางชีวภาพสูง เพราะสามารถยับยั้งการเจริญของเชื้อแบคทีเรีย *Ralstonia solanacearum* ซึ่งเป็นต้นเหตุของโรคเหี่ยวเฉาในมะเขือเทศ อีกทั้งยังผลิตสารในกลุ่มเตตระไฮโดรฟูแรน (Tetrahydrofuran: THF) ซึ่งถือเป็นสารชนิดใหม่ ที่ยังไม่เคยมีรายงานว่าถูกแยกได้จากธรรมชาติ และแสดงฤทธิ์ในการต้านเชื้อแบคทีเรียก่อโรคได้อย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับข้อมูลจากการทดลองในระดับกระถางพบว่า เชื้อราชนิดนี้สามารถลดความรุนแรงของโรคเหี่ยวเฉาได้มากกว่า 83% เมื่อเทียบกับกลุ่มควบคุม ซึ่งถือเป็นก้าวสำคัญของการพัฒนาแนวทางควบคุมโรคพืชด้วยวิธีธรรมชาติที่ปลอดภัยและยั่งยืน

การค้นพบเชื้อราชนิดใหม่ของโลก

ชื่อวิทยาศาสตร์ คือ *Trichoderma thailandense* sp. nov.

นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาจุลชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ร่วมกับนักวิจัยด้านรา นักวิจัยระดับเชี่ยวชาญ และนักวิจัยสังกัดสำนักงานวิจัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้ดำเนินการศึกษาวิจัยและค้นพบเชื้อราชนิดใหม่ของโลก ชื่อวิทยาศาสตร์ คือ *Trichoderma thailandense* sp. nov. โดยการระบุชนิดของเชื้อราชนิดใหม่นี้อาศัยลักษณะทางสัณฐานวิทยาและลักษณะทางชีวโมเลกุล เชื้อราชนิดนี้ได้แยกมาจากข้าวดำไร่ในอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อนำมาศึกษาประสิทธิภาพของเชื้อราในการส่งเสริมการเจริญเติบโต และการเพิ่มการสะสมปริมาณสารฟีนิกส์ชั้นคือแอนโธไซยานิน และสารประกอบฟีนอลิกในข้าวดำสายพันธุ์เมล็ดฝ้าย ซึ่งเป็นสายพันธุ์ข้าวไร่ ที่ผ่านการคัดเลือกสายพันธุ์โดยคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ผลการศึกษาการใช้ประโยชน์ของเชื้อราชนิดนี้ในระดับกระถางพบว่าเชื้อรามีความสามารถในการส่งเสริมการเจริญเติบโตและการเพิ่มปริมาณสารแอนโธไซยานิน และสารประกอบฟีนอลิกตลอดจนฤทธิ์การต้านอนุมูลอิสระ (antioxidant)

โครงการสัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวทางการดำเนินงานฐานทรัพยากรท้องถิ่น ตามแนวทาง อพ.สธ. ประจำปี พ.ศ. 2568

ศูนย์แม่ข่ายประสานงาน อพ.สธ. มหาวิทยาลัยขอนแก่น จัดงานสัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวทางการดำเนินงานฐานทรัพยากรท้องถิ่นตามแนวทาง อพ.สธ. ประจำปี พ.ศ. 2568 โดยวัตถุประสงค์ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานสนองพระราชดำริในโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี การสัมมนาใน

ครั้งนี้ประกอบด้วยกิจกรรมสำคัญหลายหัวข้อ อาทิ การบรรยายพิเศษเรื่อง “ความสำคัญในการดำเนินงานฐานทรัพยากรท้องถิ่น และแนวทางการดำเนินงานเพื่อเข้าสู่มาตรฐาน อพ.สธ. การเสวนาหัวข้อ “แรงบันดาลใจและแนวทางในการดำเนินงานฐานทรัพยากรท้องถิ่นให้ได้รับมาตรฐาน อพ.สธ.” โดยผู้แทนจากองค์การบริหารส่วนตำบลที่ประสบความสำเร็จ และการบรรยายกรณีศึกษาผลลัพธ์จากการดำเนินงานฐานทรัพยากรท้องถิ่นกับการลดก๊าซเรือนกระจกและฝุ่น PM 2.5 ทั้งนี้โครงการสร้างฐานทรัพยากรชุมชนพื้นที่บริการวิชาการในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ประจำปีงบประมาณ 2568 คาดว่าจะสร้างผลสำเร็จในการจัดทำฐานข้อมูลทรัพยากรท้องถิ่นเพื่อช่วยในการวางแผนพัฒนาชุมชน ส่งผลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความรู้ความเข้าใจในงานฐานทรัพยากรท้องถิ่น เกิดการพัฒนาการใช้ประโยชน์ทรัพยากรในพื้นที่ให้เหมาะสมกับบริบทของชุมชน และสร้างความร่วมมือในการทำงานร่วมกับทุกภาคส่วนเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรและใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน